

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠI

Glasilu Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Licealna knjižnica
1058 Ljubljana, Strossmayerjeva ulica.
II. drž. gimn. (Bpl.)

Izhaja vsak četrtek. Naznaša za neorga-
40 Din, za inozem.
Posamezna šte-
vanstvo „Pov. UJU-
ana“ ima s člana-
plačano naročnino
— Za oglase in re-
klamne notice vseh vrst je
plačati po Din 2:50 od petih
vrste. Inerdatni davek po-
sebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Sklepi glede sokolske vzgoje, sprejeti ob priliki skupščine UJU v Dubrovniku.

Resolucija

učiteljev, članov sokolskih društev ISS in članov Jugoslov. Učiteljskega Udruženja, sprejeta na sestanku dne 26. avgusta 1924 v prostorih Sokolskega društva v Dubrovniku, se glasi:

Smatramo vprašanje telesne vzgoje v osnovnih in višjih šolah kot sestavni in nerazdružljivi del obče človeške vzgoje, brez katere človek ni popolnoma omikan in sposoben za obstanek in razvoj, dalje dosledno z resolucijo o učnem načrtu, v katerem učiteljstvo zahteva, da se telesna vzgoja postavi na sokolsko osnovo in sokolski sestav, zahtevamo:

1. Da pristojne šolske oblasti — v prvi vrsti ministrstvo prosvete — priredijo takoj nekaj telovadnih tečajev v vseh večjih mestih kraljevine. V teh tečajih naj učiteljstvo pridobi temeljno praktično znanje za pouk telovadbe na osnovnih šolah.

2. Da se na pedagoških šolah osnujejo mesečni višji telovadni tečaji.

3. Da se na učiteljskih — moških in ženskih — nastavijo najboljši strokovni učitelji.

4. Da se čim prej prične s pripravami za ustanovitev visoke šole za telesno vzgojo.

5. Da se v ministrstvu prosvete, oddelek za osnovni nauk, namesti strokovni učitelj kot referent za telesno vzgojo na osnovnih šolah.

6. Da se sokolski sestav telesne vzgoje zakonito uveljavi, tako da ga nima nihče pravice premeniti naredbenim potom ali ga zamenjati z drugim sestavom.

Da se to uresniči, zahtevamo od uprave Jugoslov. Učiteljskega Udruženja, da predloži gorenji predlog potom glavnega odbora pismeno gospodu ministru prosvete s prošnjo, da jih čim prej uveljavi in uzakoni.

Od Jugoslov. Učiteljskega Udruženja pa kot njegovi člani zahtevamo:

1. Da v glavnem glasilu Jugoslov. Učiteljskega Udruženja v »Narodni Prosveti« prične s članki diskusije o telesni

vzgoji šolske mladine. V teh člankih naj člani Učiteljskega Udruženja iznesejo misli o potrebi telesne vzgoje in o najlažjem in najhitrejšem reševanju tega vprašanja. Posledica take diskusije naj bo predavanje o telesni vzgoji šolske mladine, ki naj bo na dnevnem redu V. glavne skupščine leta 1925. Tu naj se na podlagi te diskusije, predavanja in sklepov skupščine ugotovi stalno in jasno mišljenje o tem velevažnem vprašanju šolske vzgoje naše mladine.

2. V okviru Jugoslov. Učiteljskega Udruženja naj se sestavi anketa učiteljev-strokovnjakov o tem vprašanju, ki naj uredi vse detaile za učni načrt, da se more edinstveno postopati.

3. Glavni odbor Jugoslov. Učiteljskega Udruženja naj sporoči gorenje misli odboru ISS, s katerim naj stopi v čim ožjo zvezo, da vzajemno rešita in pomagata uresničiti te sklepe.

Gorenja resolucija, ki jo je sprejelo učiteljstvo, ki se zanima za telesno vzgojo šolske mladine, vsebuje v glavnem zahteve, ki jih je jugoslovensko Sokolstvo že opetovano stavilo merodajnim faktorjem v uvaževanje, zasledujoč pri tem važnost telesne vzgoje kot pomemben faktor za razvoj in napredek naroda. Žal, se doslej še ni uresničil nobeden teh predlogov in merodajni činitelji ne kažejo posebne naklonjenosti tem upravičenim zahtevam.

Umestno bi bilo, da bi se poudarjalo v tej resoluciji tudi zahtevo, da se strokovno učiteljstvo za telesno vzgojo na šolah tudi primerno nagradi težki službi, ki jo mora vršiti pri pouku telovadbe. Danes je baš to učiteljstvo v gmotnem oziru na jako slabem stališču, ker se vzlic študijam, ki jih mora dovršiti, v službenih prejemkih ne razlikuje od učiteljstva na osnovnih šolah. Da pri takih razmerah ni pričakovati, da bi se učiteljstvo posvetilo strokovnim študijam telesne vzgoje, je naravno, kar pa nikakor ni dobro znamenje za napredek šolske telesne vzgoje. Merodajni činitelji naj bi pri reformi šolske telesne vzgoje imeli tudi to dejstvo pred očmi pri izboljšanju te vzgojne panoge.

VLADIMIR POŽAR:

Pravni položaj učiteljstva.

(Dalje.)

d) O službenih prejemkih vobče, ne bom izgubljal časa. To je oni del naših pravnih razmer, za katere se pod silo slabih razmer zanima vsakdo.

Žal, da čakamo že od 1. oktobra 1923 na doplačila, pa jih še nimamo. Od plač samih, ki nam gredo z novo draginjsko doklado vred za 1 mesec, si ne bomo mogli nič opomoči, dasj je že marsikdo računl na novo obleko in ubavalo, kojega si doslej iz službenih prejemkov nismo mogli pristradati. Naša močna organizacija naj torej dela na to, da dobimo vse zaostalo naenkrat in takoj, ker kdor hitro da, dvakrat da.

LISTEK.

FRANJA HRIBARJEVA:

II. Počitniški izleti učit. Fer. Saveza.

(Dalje.)

(Od Šibenika preko Sušaka v Ljubljano.)
Nadaljujem poročilo ljubeznive tovarišice Mile in v kratkih potezah očrtam, kako smo potovali po našem razstanku v Šibeniku dne 18. avgusta 1924. Mnogo je bilo prerekanja za in proti nadaljnemu potovanju v Split, mogoče še celo v Boko. Nekaterim so zmanjkale toli potrebne pare, druge zopet je vleklo domov, tretji so še imeli pred seboj potovanje na našo divno Gorenjsko. Mir-

Skoro vse učiteljstvo se je razveselilo tudi stanarine, ki je doslej ni imelo, vsaj povsod ne. Nejasno pa je vprašanje stanarin pri užitku naturalnih stanovanj šolskih voditeljev. Vrednost taistih bi se morala šele preceniti, ker tako veleva čl. 39. uradniškega zakona.

Taka cenitev pa ni posebno lahka in zakon tudi ne predvideva, kdo jo izvrši: V tem oziru so le te možnosti: 1. naj bi se vzela za podlago cenitve, povprečna stanarina, ki so jo odrajovali krajni šolski sveti onim šol. voditeljem, ki v šolskem posloppju niso imeli naturalnih stanovanj. Krajni šolski sveti so tako

nim potom smo se poravnali in spremili pet naših dragih na železniško postajo Šibenik, odkoder so se odpeljali približno ob 18½. proti Splitu. Nobeno oko ni ostalo suho, ko smo se poslavljali. Skoraj bi se zdelo smešno, da je kaj takega mogoče! Le kdor bi potoval z nami, živel z nami, bi nas razumel!! Ostali smo šli še hitro v »Grand hotel Krka«, kjer smo stanovali, po našo prtljago. Večerja! smo še, žalibog zadnja večerja v prijaznem Šibeniku, in odhiteli na par korakov oddaljeni salonski parnik »Zagreb«. Odpotovali smo ob 9¼ na 20. Ko smo si vse uredili in je vsak imel svoj udoben prostorček na krovu, smo kmalu utrujeni pospali. Pa to skoro ni imenovati spanje. Vsak hip se ti oglasi eden ali drugi: »Poglejte tja!« in zopet »tja!«

krajevnim razmeram primerno ocenili stanovanja 2 sob s pritliklinami, kakršno je šol. voditeljem po zakonu, 2. Okrajni šolski sveti poznajo te stanarine iz proračunov, g. okr. šol. nadzorniki pa tudi vsa naturalna stanovanja, vsled česar bi tudi ti lahko ocenili stanovanja po svojem prepričanju, 3. Gotovo pa so bila stanovanja šol. voditeljev cenjena že pred leti, saj so se zaračunavala pri odmerah imenovalnih taks. Treba bi jih bilo le primerno draginji sedanjih časov povisati. 4. Ustanovile bi se tudi lahko posebne cenilne komisije, v katerih naj bi bili okrajni šolski nadzorniki, ki poznajo naturalna stanovanja.

Nastaja pa vprašanje, ali je šolska oblast upravičena odtrgovati od postavno določene stanarine faktično vrednost in kaj bodo rekli še obstoječi krajni šolski sveti, ki so pravni gospodarji šolskih posloppj in tedaj tudi naturalnih učiteljskih stanovanj, če se faktične stanovniške vrednosti ne bo izplačevalo njim, ki morajo skrbeti tudi za vzdrževanje in popraviljanje taistih. Zakon o državnih nameščencih res določa v čl. 39., da dobi nameščenec — ki uživa stanovanje od državnega ali samoupravnega telesa — stanarine le toliko, v kolikor preseza stanarina, ki bi mu pripadala vrednost stanovanja. Iz tega bi sledilo, da ostane faktična vrednost naturalnih stanovanj v državnih blagajni. Stanarina pa je del plače, ki jo prejema učitelj, kot državni nameščenec izplačano od države in je tedaj čudno, da bi morale občine prispevati še posebej k njim in to v obliki odtegljajev pri onih učiteljih, ki uživajo po njih postavljena naturalna stanovanja.

Zato bi bil v izogib prepirom med učitelji z naturalnimi stanovanji in krajnimi šolskimi sveti kot lastniki in vzdrževalci potreben dogovor glede odpla-

čevanja stanovanj, ki bi ga ti učitelji odrajovali v mesečnih obrokih njim samim. 5. Država naj bi odplačala vso stanarino upravičencu, ta pa prvemu stanodajalcu dogovorjeno vsoto.

Čim bi bila zahteva krajnega šolskega sveta za stanovanje previsoka, naj bi si najel učitelj stanovanje kjerkoli.

Samski voditelji šol bi bili tudi oškodovani, če bi si bili dolžni z odtegljaji od stanarine plačevati stanovanje 2 sob, kuhinje in drugih pritliklin, ki jih ne rabijo, pa spadajo k njih naturalnemu stanovanju, kojega faktična vrednost se jim odtrga od stanarine, ki znaša pri njih le 75% celokupne stanarine, določene v zakonu. Tudi ti še navadno nimajo svoje oprave in si najamejo vsled tega drugod sobico, vsled česar bi morali plačevati naturalno stanovanje v šoli, povrh pa še opravljeno sobico drugod.

Z ozirom na predidode bi bila rešitev glede stanarin onim, ki imajo naturalna stanovanja, najenostavnejše, če bi se učitelji sami pogajali glede plačila stanovanj s krajnimi šolskimi sveti.

Za naš okraj je važen tudi člen 40. nove pragmatike, ki pravi: »Za stroke ali krajine, kjer se opravlja služba s stalno zvišano pozornostjo ali s posebnim naporom ali z izvestno nevarnostjo za življenje ali zdravje državnih uslužbencev, ali za stroke, ki se po svojem značaju posebno odlikujejo, prav tako pa tudi za pojedine službene položaje ne glede na značaj stroke, ki se nekoliko dvigajo nad skupino, v katero spadajo, pa vendarle ne morejo biti uvrščene v višjo skupino, odredi ministrski svet sporazumno s finančnim odborom narodne skupščine posebne doklade na plačo, bodisi v denarju, bodisi v naravi.«

Poglejmo v koliko prihaja ta člen v poštev za naš okraj.

(Dalje prih.)

Naš stanovski naraščaj.

—uč Z drugega sestanka učiteljskega naraščaja v Mariboru. Zbrali smo se 6. t. m. v deški meščanski šoli. Tovarišica Vera Vodenikova je otvorila sestanek. Presrečno je pozdravila vse navzoče, zlasti g. prof. L. Pivkoto, ki je ta večer govoril. Besede dr. Pivkote so nas vse globoko dojmile; ne bomo jih pozabili, vzeli jih bomo s seboj na našo dolgo, še zastrto pot v življenje. Pa saj je predavatelj g. dr. Pivko tudi tako zanimal svoj govor: »Mladim tovarišem na pot«. Prikazal nam je učitelja, Učitelja, ki sam sameat živi in deluje na vasi — toda za njim in okrog njega ožja in širša domovina, ljudstvo, narod, tovariši in organizacija. Le navidezno živi in deluje sam, v resnici pa presoja in ocenjuje njegovo življenje in delo vsi: otroci, ljudstvo, narod, tovariši, organizacija. V to okrožje je postavil predavatelj učitelja. Govoril je o njegovem življenju; o realnem: boj za obstanek, uveljavljanje med tovariši, ljudstvom in o idealnem: vzgoja otrok, vzgoja samega sebe, iskanje duše. V zvezi s tem nam je prikazal učiteljevo osebnost. Govoril je o njeni moralni, nadarjenosti in kolegijalnosti. Biti dober radi dobrote, vzgleden radi

vzgleddnosti, to je moralen radi morale in ne radi samougajanja in radi »kaj bodo ljudje rekli?!« Nadarjenost. Govornik ni mislil na zmožnost, da se česa lahko in hitro naučiš ali privadiš — govoril je temveč o izžarevanju duševnih vrednot, o sposobnosti, da od svojega notranjega bogastva podarjaš njim, ki iščejo, ki si žele, ki so v potrebi. Ne podarjaš jim, ne, da bi kazali, od kod so prejeli, temveč, da bi jim tvoj dar pomagal v razvoju in napredku. In o kolegijalnosti je govoril. Tovarištvo dviga stanove in je začimba skupnega dela in dviga vrednost posameznika in njegovega dela. Tovariši se vesele skupnih uspehov in uspehov posameznika; netovariš, sprt s tovariši, predstojniki, morda celo sam s seboj, je kakor drevo sredi pustinje, raste, a ne rodi; zruši se v viharju, ki besni čez ravan.

Dr. Pivko nam daje na pot moralo, nadarjenost in kolegijalnost. Velik dar. Pravo vrednost bomo spoznali na poti... tako se je zahvalila g. predavatelju predsednica Vera Vodenikova in prešla k naslednji točki dnevnega reda.

Tretji sestanek bo 20. decembra t. l. v deški meščanski šoli ob ½ 6. uri zvečer. Govoril bo tov. Hren Anton, nadučitelj v Studencih. Ta sestanek bo vo-

Kar se začuje pritažen smeh ob vsakokratnem obračanju. Zopet zadremljemo, parnik drvi dalje. V polsnu zaslišimo oddaleč petje in godbo. Kaj je? Sokoli se vračajo z otoka, če sem si prav zapomnila. Preko, kamor so odšli zjutraj zarna iz Šibenika. Vsi smo zopet na mah pokonci in gledamo razsvetljeno ladjo s Sokoli, ki plove mimo nas. Zopet je vse tiho, le morje se začne pomalem razburkavati in vzdigovati valove proti naši ladji. Vedno hujiš in silnejši je bil vihar, tako da nas je že pošteno premetavalo na vse strani. Kljub temu pa smo sladko dremali in sanjali. Hipoma pa se vzdigne s silnim viharjem velikanski val, ki preplavi krov, na katerem smo ležali. V trenutku smo bili vsi na nogah. Nekaj časa smo se preplašeno gledali, potem pa od

srca smejali, ker smo bili vsi popolnoma mokri. Pobrali smo s težko silo naše košare, škatlje, dežnike in instrumente in kakor pijani bežali po krovu na varnejši, toplejši prostor za kotlom. Bilo je to ob 4. zjutraj v zloglasnem sinjskem zalivu. Zadnje jezo je morje s tem razlilo na nas, kajti počasi se je začelo umirjevati in je bilo ob solnčnem vzhodu zopet mirno, nepregledno in krasno kakor prejšnji dan. Srečno smo dospeli po 11-urni vožnji brez vsake nezgode 11. avgusta ob 7. zjutraj na Sušak. Oddahnili smo si pa le, ko smo čutili trdna tla pod seboj.

Po kratkem zajtrku smo šli na sve-tovnoznan Trsat, do katerega prideš ali po krasni cesti, ali pa po strmih stopnicah z malimi presledki. Mislim, da smo